

De Didache

Het onderwijs van de twaalf apostelen

Hoofdstuk 1.

¹(G) De weg die leidt naar het leven

Er zijn twee wegen, één leidt naar het leven en één naar de dood en het verschil tussen deze twee wegen is groot. Dit is de weg van het leven:²

1. Ten eerste moet u van God Die u gemaakt heeft houden.³
2. Ten tweede moet u van uw naaste houden zoals u van uzelf houdt⁴ en alles wat u zelf niet wilt overkomen, doe dat ook niet aan een ander.⁵

De les die hieruit geleerd kan worden is deze:

3. Zegen hen die u vervloeken, bid voor uw vijanden en vast voor hen die u vervolgen. Want welke beloning is er als u van hen die van u houden houdt? Doen de samenlevingen dat ook niet? Maar houd van hen die u haten, dan zult u geen vijand hebben.⁶
4. Houd u verre van lichamelijke en wereldse lusten.⁷
5. Als iemand u op de rechterwang slaat keer hem dan ook de ander toe,⁸ dan zult u volmaakt zijn.⁹
6. Als iemand u dwingt om een mijl te lopen, loop er dan twee.¹⁰
7. Als iemand uw mantel neemt, geef hem ook uw trui.¹¹
8. Als iemand iets wegneemt dat van u is, vraag het dan niet terug, want u zou dat ook niet kunnen.¹² Geef aan iedereen die u vraagt en vraag niet terug. Want de Vader wil dat aan iedereen uitgedeeld wordt wat Hijzelf gratis gegeven heeft.¹³ Gezegd is hij die geeft zoals het hem is opgedragen, want hij is zonder schuld.¹⁴ Maar wee degene die ontvangt, want als iemand ontvangt die het nodig heeft, dan zal hij vrij van schuld zijn. Maar degene die ontvangt die het niet nodig heeft,

zal gestraft worden voor de reden waarom en met welk oogmerk hij het aangenomen heeft. Als hij beproefd wordt, dan zal onderzoek gedaan worden naar de dingen die hij gedaan heeft en zal hij niet kunnen ontkomen totdat hij de laatste cent vergoed heeft.¹⁵ Over dit onderwerp is ook deze rake uitspraak gedaan: 'Laat uw gift als zweet zijn in uw handen totdat u weet aan wie u ze moet geven.'

Hoofdstuk 2.

Het tweede gebod betekent dit:

9. U zult niet doden,¹⁶
10. u zult geen overspel plegen,¹⁷
11. u zult geen incest plegen,¹⁸
12. u zult geen hoererij bedrijven,¹⁹
13. u zult niet stelen,²⁰
14. u zult geen magie bedrijven,²¹
15. u zult niet aan hekserij doen,²²
16. u zult geen abortus plegen of doden wat net geboren wordt,²³
17. u zult de dingen van uw naaste niet begeren.²⁴
18. U zult niet zweren,²⁵
19. u zult niet vals getuigen,²⁶
20. u zult niet kwaadspreken,²⁷
21. u zult geen wrok koesteren.²⁸
22. U zult niet tweeslachtig zijn of met gespleten tong spreken, want het spreken met een dubbele bodem is een valstrik van de dood.²⁹
23. U zult geen leugenachtige of loze woorden spreken maar ze bevestigen door daden.³⁰
24. U zult niet hebzuchtig,³¹
25. roofzuchtig,³²

¹ Op basis van vertalingen van Roberts/ Donaldson; J.B. Lightfoot; Charles H. Hoole; Kirsopp Lake; Ivan Lewis; Herbert W Armstrong; Ben H Swett.

² Zie ook de brief van Barnabas H. 17 t/m 19.

³ Exodus 20:6; Deuteronomium 5:10; 6:4,5; 7:9; 10:12; 30:19,20 Psalm 4:11; 69:36; 119:132; Mattheüs 22:38 (vertaling vanuit Hebreeuws zie godsplan.eu); Lukas 10:27

⁴ Leviticus 19:18,32,34; Mattheüs 19:19; 22:39

⁵ Mattheüs 7:12; Lukas 6:31; Let op dat dit boven wat in de wet van Mozes beschreven is uitgaat., net als gebod 3 t/m 8

⁶ Mattheüs 5:43-47, Lukas 6:27-35, Romeinen 12:14

⁷ Mattheüs 5:27-30; 6:24-34; Lukas 12:22-34; Romeinen 1:18-32; 6:12; Efeziërs 4:17-24

⁸ Mattheüs 5:39; Lukas 6:29a; Romeinen 12:17,18; I Thessalonicenzen 5:15; I Petrus 2:23; 3:9

⁹ Mattheüs 5:48; I Thessalonicenzen 4:15; I Petrus 3:9

¹⁰ Mattheüs 5:41; Romeinen 12:20,21

¹¹ Mattheüs 5:40; Lukas 6:29b; Efeziërs 4:1-3

¹² Mattheüs 5:42; Lukas 6:30

¹³ Mattheüs 5:45; Romeinen 3:24; Jakobus 1:5; Openbaringen 20:6; 22:17

¹⁴ Rechters 21:22

¹⁵ Vergelijk Mattheüs 5:23-26; 25:14-30; Lukas 12:57-59

¹⁶ Exodus 20:13; Deuteronomium 5:17; II Koningen 6:8-24; Mattheüs 5:21,22; 19:18

¹⁷ Exodus 20:14; Deuteronomium 5:18; Hosea 3:1-5; Mattheüs 5:27; Markus 10:19

¹⁸ Leviticus 18; 20:9-22; Deuteronomium 14:7; Jesaja 57:5-8; Mattheüs 18:1-11; I Korintiërs 6:9,10

¹⁹ Leviticus 19:29; Deuteronomium 23:17,18; Mattheüs 5:32; 15:19;10:9, Hermas 38:1-4

²⁰ Exodus 20:15; 22:1-13; Leviticus 19:11; Mattheüs 19:18-21; Romeinen 12:9; I Korintiërs 6:7-9; Efeziërs 4:28

²¹ Leviticus 19:26-31; Deuteronomium 18:9-13; Maleachi 3:5; Handelingen 8:9-23; 19:19; Galaten 5:20; Openbaringen 9:21

²² Exodus 22:18; Leviticus 20:27; Deuteronomium 18:10; Jesaja 47:8-15; Openbaringen 18:23;21:8; Apocalyps van Petrus 6:30

²³ Leviticus 20:2; Numeri 5:11-31; Jakobus 2:11; Apocalyps van Petrus 5:9-13

²⁴ Exodus 20:17; Deuteronomium 5:21; Lukas 12:13-15; 29-31

²⁵ Leviticus 5:4; 19:12; Sefanja 1:4-6; Mattheüs 5:33-37; 23:16-23

²⁶ Exodus 23:1; Deuteronomium 5:20; 19:16-19; Psalm 27:11-13; Lukas 3:15; 22:54-62

²⁷ Exodus 23:1; Psalm 109; Mattheüs 12:30-32; Markus 3:28,29; 7:22; Lukas 12:10

²⁸ Genesis 4:3-7, 15, 24; 50:14-21, Leviticus 19:18; Zacharias 8:19; Markus 6:19; Barnabas 2:8; Hermas 7:1; 100:4; 107:4

²⁹ Psalm 5:8-10; 12:2-4; 119:113; Lukas 12:1-12; Hermas 6; 39; 42:4

³⁰ Genesis 3:1; 25:28-34; 27; Mattheüs 3:8; 5:33-37; 15:19; Efeziërs 5:6-10; I Timotheüs 4:7; 5:13; 6:4,20; II Timotheüs 2:16; Titus 1:10,11; II Petrus 2:18,19; Jakobus 2:22

³¹ Exodus 18:21; Psalm 119:36; Jesaja 33:14-17; 56:8-12; 57; Markus 7:22; Lukas 12:16-21; 16:13,14; Efeziërs 5:5; Kolossenzen 3:5; Barnabas 17:25; 20:16

³² Genesis 21:25-30; Spreuken 22:22; Mattheüs 23:14-16,24; Lukas 11:39; 18:9-14; I Korintiërs 5:10

26. of hypocriet zijn,³³
 27. of kwaadaardig,³⁴
 28. of hoogmoedig zijn.³⁵
 29. U moet uw naaste niet met verkeerde bedoelingen tegemoet treden.³⁶
 30. U zult niemand haten,³⁷
 31. maar sommigen vermanen,³⁸
 32. voor sommigen moet u bidden³⁹
 33. en sommigen moet u meer liefhebben dan uw eigen leven.⁴⁰

Hoofdstuk 3.

34. Vlucht mijn kind, van alles wat slecht is of dat daarop lijkt.⁴¹
 35. Wees niet wraakzuchtig, want wraak leidt naar moord.⁴²
 36. Wees niet jaloers of een ruziezoeker en heb geen kort lontje, want vanuit dit alles ontstaat moord.⁴³
 37. Brand niet van verlangen mijn kind, want dat leidt tot ongeoorloofde seks,⁴⁴
 38. en spreek ook geen vuile taal of kijk ook niet op iemand neer, want vanuit dit alles ontstaat overspel.⁴⁵
 39. Let niet op voortekenen mijn kind, want dit leidt tot afgoderij,⁴⁶ spreek geen bezweringen uit, doe niet aan astrologie, of aan magie en besteed aan dit alles totaal geen aandacht, want uit deze dingen komt afgoderij voort.⁴⁷
 40. Lieg niet mijn kind, want liegen leidt tot diefstal, begeer niets en bedrieg niet, want uit al deze dingen komt diefstal voort.⁴⁸
 41. Klaag niet mijn kind, want dit leidt tot godslastering.⁴⁹
 42. Wees niet eigenwijs of kwaaddenkend, want uit dit alles komen godslasteringen voort.⁵⁰

43. Wees liever zachtmoedig, want de zachtmoedigen zullen de aarde beërven.⁵¹
 44. Wees geduldig,⁵²
 45. vergevingsgezind,⁵³
 46. oprecht,⁵⁴
 47. vriendelijk,⁵⁵
 48. goed,⁵⁶
 49. en heb altijd diep ontzag voor de woorden die u gehoord heeft.⁵⁷
 50. U zult niet over uzelf opscheppen of overmoedig zijn in uw ziel.⁵⁸
 51. Uw ziel mag zich niet verenigen met de hoogmoedigen, maar met de rechtvaardigen en nederigen zult u omgaan.⁵⁹
 52. Accepteer alles wat u overkomt als goed, wetende dat niets buiten God om gebeurt.⁶⁰

Hoofdstuk 4.

53. Mijn kind, dag en nacht zult u denken aan degene die u het woord van God brengt. U zult hem eren zoals u de Heer eert, want daar waar over de aard van de Heer gesproken wordt, daar is Hij aanwezig.⁶¹
 54. Ontmoet de heiligen dagelijks, zo zult u door hun woorden gedragen worden.⁶²
 55. Verlang niet om scheuring te veroorzaken, maar maak vrede met degenen die tegen zijn.⁶³
 56. U zult rechtvaardig oordelen en geen aanzien des persoons hebben bij het vermanen van overtredingen.⁶⁴
 57. U zult niet twifelen of iets zo zal zijn of niet.⁶⁵
 58. U zult niet iemand zijn die zijn hand wel uitstrekt om te ontvangen, maar ze terugtrekt als het op geven aankomt. Als u iets heeft, geef het dan weg als losgeld voor uw zonden. Aarzel niet om te geven

³³ Psalm 35:11-16; Jesaja 9:17; 10:6; Mattheüs 6:2-4; 23:14,28-32
³⁴ Deuteronomium 9:4-7; Hosea 10:12-15; Mattheüs 23:25,26,33; Jakobus 4:13-17; Hermas 14:1; 108:5
³⁵ II Kronieken 26:16-1a; Psalm 19:13; 131; Mattheüs 23:5-12; Lukas 14:7-11; 18:9-14
³⁶ Genesis 32:33-17; Jasher 31:54 t/m H. 32; Psalm 37:7-9; Mattheüs 22:15-18; 23:13-15; Markus 7:21-23; 14:1,2
³⁷ Genesis 37; Jasher 41:5 t/m H. 42; Deuteronomium 22:13-19; Mattheüs 5:43; Lukas 6: 26-28
³⁸ Numeri 12; Psalm 21:10; Jeremia 6:6-8; Mattheüs 18:15-18; Openbaringen 3:19
³⁹ Numeri 21:7; Jeremia 11:9-14; Daniël 9; Mattheüs 5:44; Johannes 17:9,10; Jakobus 5:16
⁴⁰ Exodus 32:30-35; Judith H. 9-13; Johannes 10:14-18; 15:12,13; Handelingen 20:23,24; Romeinen 5:6-10; II Korintiërs 4:7-10; Kolossenzen 3:12-14
⁴¹ Genesis 19:15-24; Jeremia 51:5-10; Lukas 3:6-8; 21:34-36; Johannes 10:5; I Korintiërs 6:18; 10:14; I Timotheüs 6:6-11; II Timotheüs 3:22; Openbaringen 12:6
⁴² Numeri 35:9-34; Deuteronomium 19:1-13; 32:35; Mattheüs 5:38,39; Romeinen 12:19; Hebreëen 10:30
⁴³ Genesis 4:5-16; I Koningen 21; Mattheüs 5:20-26; Romeinen 12:18-21
⁴⁴ Leviticus 20:10-22; Hosea 7; Mattheüs 5:27-32; Hermas 38:5,6; 65:5,6
⁴⁵ Genesis 19:1-29; Deuteronomium 22:23-27; Hosea 5:1-7 (Septuagint); Jesaja 57; Jeremia 5:7-9; 7:8-11; 9:1-6;
⁴⁶ Ezechiël 13; 21:18-32; 22:23-31; Mattheüs 16:2-4, 24:11; 24; II Thessalonicenzen 2:9-12
⁴⁷ Genesis 39:8, 24, Exodus 7:11,12, 22 8:7, 18; Jesaja 57:3 e.v.; Mattheüs 16:1-4; 24:23,24; Markus 13:22,23; Lukas 21:10-28
⁴⁸ Genesis 27; Jozua 7; Psalm 50:16-23; Hosea 7; Mattheüs 19:18, 19; Markus 10:19; Handelingen 5:1-10; Kolossenzen 3:5-10
⁴⁹ Numeri 14; Deuteronomium 1:26-46; 9:4-10:5; 12:9; Mattheüs 25:15; 24-27; Hebreëen 3:5-4-8

⁵⁰ Numeri 14; 16; Jeremia 9:13-16; 23:16-18; Markus 14:3-11; Johannes 12:4-8
⁵¹ Psalm 10:16-18; 22:25-27; 24:8-13; 36:11; 76:8-10; 147:6; 149; Sefanja 2:3; Mattheüs 5:5; 21:5-9; Hermas 36:1-3
⁵² Psalm 42:11; 43:5; Mattheüs 15:32; Lukas 12:35-40; 18:7; Romeinen 3:25
⁵³ Exodus 32:32; 34:6,7; II Kronieken 7:13,14; Jesaja 55:6,7; Mattheüs 6:12-15; 18:23-35
⁵⁴ Genesis 20:6,7; 25:27; Exodus 15:26; Psalm 18:23-26; Mattheüs 5:48; II Korintiërs 2:12,17
⁵⁵ Exodus 20:6; 34:6,7; Deuteronomium 5:10; Psalm 36:7; 37:21-26; Lukas 10:29-37; 16:1-9; I Korintiërs 13:4
⁵⁶ Genesis 13:8,9; 14:14-24; 18:16-27; Mattheüs 7:9-12; 13:37,38; 19:16,17; Lukas 6:45; 11:13 Galaten 5:22
⁵⁷ Exodus 9:20,21; Habakuk 3:2; Maleachi 3:16-18; Lukas 6:46-49; Johannes 6:68,69
⁵⁸ Numeri 16; 20:7-12; Mattheüs 3:7-10; Lukas 18:9-14; Romeinen 11:17;18; 12:2,3; I Korintiërs 1:31
⁵⁹ Numeri 12:2,3; Psalm 119:73-80; 137:5,6; Mattheüs 25:31-46; I Korintiërs 15:33,34;
⁶⁰ Deuteronomium 31:6; Jesaja 43:1-7; Mattheüs 6:8,32; Lukas 12:29,30; Romeinen 5:1-5; 8:31-39; Efeziërs 2:10; 5:20; I Thessalonicenzen 5:18; Hebreëen 1:2,3
⁶¹ Exodus 34:5-8; Psalm 1; 34:1-9; Jesaja 12; 27:2-6; Mattheüs 18:20; 23:8-12; Lukas 18:1; Efeziërs 6:18-20; Hebreëen 13:1-9
⁶² Exodus 33:11; I Samuël 1:11-2:11; Jesaja 58; Jeremia 7:21-25; Markus 14:48,49; Lukas 2:36-38; Handelingen 2:44-47; 17:11,12; Hebreëen 3:13-15
⁶³ I Samuël 25:1-39; Ezechiël 37:15-28; Romeinen 12:16-21; Titus 3:10,11; Hebreëen 12:14-17
⁶⁴ Leviticus 19:15; Deuteronomium 1:17; 16:18-20; Mattheüs 22:16; Marcus 12:14; Lucas 20:21; Handelingen 10:34,35; Galaten 2:2-9
⁶⁵ Genesis 19:15-26; Deuteronomium 14:20,21 (alt); I Samuël 9:15-21; Mattheüs 21:17-22, Markus 11:12-26; Romeinen 14; I Timotheüs 1:3,4; Jakobus 1:5-7

- en klaag ook niet als u geeft, want u weet toch wie een goed vergelder is van beloningen!⁶⁶
59. Keer u niet af van iemand die direct uw hulp nodig heeft, deel liever alles met uw broer en zeg niet dat iets van uzelf is. Want als u samen deelgenoot bent van het onvergankelijke, hoeveel te meer van het vergankelijke?⁶⁷
60. U zult uw hand (verantwoordelijkheid) niet van uw zoon of dochter weghouden, maar u zult hen vanaf hun jeugd leren diep ontzag voor God te hebben.⁶⁸
61. U zult uw dienaar of dienaress die op dezelfde God vertrouwt niet vanuit bitterheid commanderen. Zij zouden daardoor het ontzag voor God Die over u beiden heerst kunnen verliezen. Want Hij is niet gekomen om te roepen met aanzien des persoons, maar Hij komt naar hen die de Geest heeft toebereid toe.⁶⁹
62. U dienaren moet uzelf aan uw meesters onderwerpen, bescheiden en met ontzag, want hij vertegenwoordigt God hierin.⁷⁰
63. U moet alle huichelarij en alles wat de Heer niet bevalt haten.⁷¹
64. U moet de geboden van de Heer niet loslaten, maar bewaren wat u ontvangen hebt, noch door iets daaraan toe te voegen, noch door er iets van af te nemen.⁷²
65. Uw overtredingen zult u belijden in de kerk,⁷³
66. en u zult niet in gebed gaan met een slecht geweten.⁷⁴
- Dit is de weg van het leven.
68. moorden,⁷⁶
69. overspeligheden,⁷⁷
70. lusten, ongeoorloofde seks,⁷⁸
71. diefstallen,⁷⁹
72. afgoderijen,⁸⁰
73. magische kunsten, hekserijen,⁸¹
74. berovingen,⁸²
75. valse getuigenissen,⁸³
76. huichelarijen,⁸⁴
77. tweeslachtigheden,⁸⁵
78. bedriegerijen,⁸⁶
79. trots,⁸⁷
80. boze opzet,⁸⁸
81. eigenwijsheid,⁸⁹
82. begeerten,⁹⁰
83. valse vuile taal,⁹¹
84. jaloersheid,⁹²
85. overmoed,⁹³
86. arrogantie,⁹⁴
87. opschepperijen.⁹⁵
88. Vervolgers van de goeden,⁹⁶
89. haters van de waarheid, liefhebbers van de leugen,⁹⁷
90. die aan rechtvaardigheid geen beloning toekennen,⁹⁸
91. zich niet vereenzelvigen met het goede of met het rechtvaardige oordeel,⁹⁹
92. zij letten niet op de goeden maar op de slechten.¹⁰⁰

Hoofdstuk 5.

(P) De weg die naar de dood leidt

Maar dit is de weg naar de dood.

67. Ten eerste is zij slecht en vol vervloekingen,⁷⁵

⁶⁶ Deuteronomium 15:7-11; Jeremia 22:13-17; Mattheüs 7:7-12; Lukas 11:5-13; Handelingen 20:32-35; Barnabas 19:11

⁶⁷ Genesis 14:12-24; Jasher 22:11-13; Daniël 11:32b-35; Lukas 10:30-37; Handelingen 2:44,45; Romeinen 2:1-7; I Johannes 3:16-18;

⁶⁸ Exodus 13:8-16; 20:8-11; Deuteronomium 5:13-15; Handelingen 2:38,39; Romeinen 2:17-23; I Timotheüs 3:4,5; Titus 1:6

⁶⁹ Exodus 21; Leviticus 25:39-46; Deuteronomium 5:14; Galaten 6:2-10; I Timotheüs 4:6-8; Jakobus 2:1-8; 4:6; 5:1-8

⁷⁰ Genesis 16; 39:1-6; Psalm 123:2; I Timotheüs 6:1,2; I Petrus 2:18-21

⁷¹ II Kronieken 30:6-9; Psalm 26:4; Mattheüs 6:2-18; 24:48-51

⁷² Exodus 24:7,8; Leviticus 26:1-39; Deuteronomium 28:58-68; 31:24-30; Mattheüs 5:17-19; 7:8; 9:12,13; 26:52-54; Markus 12:28-32; Johannes 7:15-24; 10:34-36; Kolossenzen 2:13-3:2; II

⁷³ Timotheüs 3:14-Hebreeën 10:1-9; 17; II Petrus 1:19-21; 3:13-18; Openbaringen 22:18,19; Barnabas 19:11

⁷⁴ Leviticus 26:40-46; II Kronieken 6:14-42; Daniël 9:20; Mattheüs 3:5,6; Jakobus 5:16-19

⁷⁵ Exodus 10:16-20; Numeri 14; Gebed van Manasse, Mattheüs 5:23,24; Handelingen 24:14-16; II Korintiërs 2:11,12; II Timotheüs 3:3,4; Hebreeën 10:19-25; 13:18

⁷⁶ Genesis 3:1-20; Deuteronomium 28:14-68; Mattheüs 11:20-24; 18:23-35

⁷⁷ Genesis 4:3-16; Numeri 35:16-22; I Koningen 21:17-19; II Koningen 10; Mattheüs 5:21,22; 15:16-20; Lukas 20:13-16; 21:16

⁷⁸ Jeremia 7:8-10; Hosea 4:1-3; Mattheüs 5:27-32; 19:3-9; Markus 7:18-23

⁷⁹ Numeri 25; 31:1-20; Lukas 21:34-36; Romeinen 1:24-28; Filippenzen 3:17-19; Kolossenzen 2:5-7; I Timotheüs 1:9,10

⁸⁰ Deuteronomium 24:7; Ezechiël 18:10-13; 33:14-16; Mattheüs 27:1-8; Johannes 6:71; 10:10; 12:4-6; Handelingen 1:16-20

⁸¹ Jasher 2:2-9; Exodus 32; Leviticus 26:1; Mattheüs 24:15; Handelingen 7:37-43; Openbaringen 21:8

⁸² II Koningen 23; Jesaja 57:3-14; Jeremia 48:17; Hosea 4:12,17-19; Handelingen 8:9-24; 13:6-12; 19:19; Ap. Petrus 6:29,30

⁸³ Leviticus 6:1-6; 19:13a; Psalm 62:10,11; Lukas 11:39-42; 18:11; I Korintiërs 5:10-13

⁸⁴ Psalm 52:1-5; Jeremia 23:9-40; Mattheüs 7:15-23; 26:59-66; Romeinen 1:29

⁸⁵ Psalm 55:8-12; Jesaja 9:14-21 Mattheüs 7:1-5; 15:1-9; 16:1-5; 23:13-33

⁸⁶ Rechters 1 t/m 2:5; I Koningen 9:1-9; 25; 11:1-13; Lukas 10:38-42; Jakobus 4:8-10

⁸⁷ Psalm 50:16-22; Ezechiël 13:17-23; Mattheüs 12:33-35; Romeinen 1:28,29

⁸⁸ Psalm 31:17,18; 59:12; 101:5; Jesaja 2:10-18; Hosea 7:10; Romeinen 1:30; Jakobus 4:6; Hermas 1:8,9; 75:1,2

⁸⁹ I Koningen 15:25-16:4; Psalm 64; Lukas 17:1-4; Handelingen 23:11-35; Efeziërs 5:11-17; Hermas 36:4-6

⁹⁰ Numeri 14:40-45; Spreuken 3:7; Jeremia 5:30,31; Romeinen 11:25; 12:15-17; II Petrus 1:20, 21

⁹¹ Deuteronomium 14:22-27; Micha 2:1-5; Mattheüs 20:25-28; Markus 4:18,19; I Timotheüs 6:9,10; Jakobus 4:1-3; II Petrus 2:10-22

⁹² I Samuël 21:10-22:23; Psalm 52; Mattheüs 26:24,25; 45-50; Handelingen 2:22,23; Efeziërs 4:29; Kolossenzen 3:8

⁹³ Genesis 26:12-33; Psalm 37:1-6; Prediker 4:4-6 Romeinen 13:12-14; Galaten 5:17-26; Jakobus 4:4,5 (verwijst Pred. 4:4)

⁹⁴ Exodus 14:21-25; Deuteronomium 18: 20-22; Jesaja 36 en 37; Lukas 9:51-56; Handelingen 27: 9-26

⁹⁵ Deuteronomium 17:8-12; Psalm 119:21; Jesaja 9:14,15; Daniël 4; Markus 7:22; II Petrus 2:1-11

⁹⁶ Psalm 5:5; 75:4,5; Mattheüs 23:2-7; I Korintiërs 1:11,12; II Korintiërs 11 en 12; Galaten 6:3-5

⁹⁷ Psalm 10; Daniël 6: 1-24; Handelingen 6:8 t/m 8:1; 13:49-52; 16:16-40; Openbaringen 12:13-17; Hermas 22

⁹⁸ II Kronieken 18:13-34; Jeremia 36; Johannes 8:43,44; Handelingen 7:56,57; II Thessalonicenzen 2:9-12

⁹⁹ Genesis 30:26 t/m H. 31; Job 1:6-12; Zacharia 13:7; Mattheüs 26:31; Markus 12:38-44

¹⁰⁰ Numeri 22-24; Jesaja 1:21-23; Lukas 3:19,20; 9:7-9; 13:31 II Petrus 1:1-9; 3:3-7;

¹⁰⁰ Deuteronomium 30:15-20; II Kronieken 30:1-11; Jeremia 42; Jakobus 2:1-7; Openbaringen 2:14,15,20

93. Barmhartigheid en geduld zijn ver bij hen te zoeken,¹⁰¹
  94. zij houden van onzinnige dingen,¹⁰²
  95. zijn op zoek naar wraak,¹⁰³
  96. zonder medelijden voor de arme mens, zich niet inzetend voor de verdrukten,¹⁰⁴
  97. zonder kennis van Hem Die hen gemaakt heeft,¹⁰⁵
  98. kindermoordenaars, vernietigers van het scheppingswerk dat op God lijkt,¹⁰⁶
  99. zich afkerend van de behoeftigen, de verdrukten de duimschroeven aandraaiend,¹⁰⁷
  100. advocaten van de rijken, wetteloze rechters van de armen, in alles zondigend.¹⁰⁸
- Wees van dit alles bevrijd mijn kinderen.

Hoofdstuk 6.

(G) Draag wat u kunt, tot en met het volledige juk van de Heer

1. Zie er op toe dat niemand de kans krijgt om u van de u onderwezen weg af te leiden, want dan onderwijst hij u zonder God.
2. Want als u het volledige juk van de Heer kunt dragen, dan bent u volmaakt, maar als u dat niet kunt, doe wat u wel kunt.
3. Ook over het eten moet u dragen waartoe u in staat bent, maar wees extreem zorgvuldig als het gaat om dat wat aan afgoden geofferd is, want het is het aanbidden van dode goden.

Hoofdstuk 7.

(G) Hoe te dopen

1. Nu over de doop, u moet als volgt dopen: Nadat u al deze voorschriften hebt voorgelezen moet u dopen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, in stromend water.
2. Als er geen stromend water is, dan moet u in ander water dopen en als u het niet in koud water kunt, doe het dan in warm water.
3. En als u dit alles niet heeft, giet dan drie maal water over het hoofd in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.
4. Voordat gedoopt wordt, laat dan degene die gedoopt wordt en de gedoopte en ieder die daartoe in staat is vasten. Maar u moet de gedoopte opdracht geven om vooraf één of twee dagen te vasten.

Hoofdstuk 8.

1. Vast niet samen met de huichelaars, want zij vasten op de tweede en vijfde dag van de week. Vast liever op de vierde dag en de (zesde) voorbereidingsdag (vrijdag).
2. Bid ook niet als de huichelaars, maar zoals de Heer in Zijn evangelie opgedragen heeft moet u bidden:

‘Onze Vader die in de hemel bent, laat heilig met Uw Naam worden omgegaan, Uw koninkrijk komt, Uw wil gebeurt, op aarde net als dat in de hemel zo is. Geef ons vandaag ons dagelijks brood en vergeef ons onze schuld, zoals ook wij vergeven wie ons iets schuldig is, en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van het kwade, want van U is het koninkrijk en de heerlijkheid voor eeuwig.’¹⁰⁹

3. Bid drie keer per dag op deze manier.

Hoofdstuk 9.

(G) Gebed tijdens het avondmaal, geen deelname zonder doop

1. Nu over de dankzegging, breng op de volgende manier dank.
2. Eerst over de beker: ‘Wij danken U Vader voor de heilige wijnstok van Uw zoon David, die U ons bekend gemaakt hebt door Uw Zoon Jezus Christus, aan U zij de glorie voor eeuwig en altijd.’
3. Dan over het gebroken brood: ‘Wij danken U Vader voor het leven en de kennis die U ons door Uw Zoon Jezus gegeven heeft, aan U zij de glorie voor eeuwig en altijd.’
4. Dit gebroken brood lag eens verspreid over de bergen en nadat het verzameld was werd het tot één. Laat zo Uw kerk ook verzameld worden van de uiteinden der aarde tot in Uw koninkrijk. Want van U is de heerlijkheid en de kracht, door Jezus Christus, voor eeuwig en altijd.’
5. Maar laat niemand deel hebben aan deze maaltijd van dankzegging zonder eerst in de Naam van de Heer gedoopt te zijn. Want hierover heeft de Heer ook gezegd: ‘Geef het heilige niet aan de honden.’¹¹⁰

Hoofdstuk 10.

(G) Dankgebed voor de maaltijd van de Heer

1. Nadat u voldaan bent, bid dan als volgt:
2. ‘Wij danken U Heilige Vader, voor Uw heilige Naam die U als een heilige tent in ons hart heeft doen wonen, voor de kennis, het geloof en de onsterfelijkheid die U ons bekendgemaakt heeft door Jezus Uw Zoon, aan U zij de glorie voor eeuwig.’
3. U Almachtige Meester, heeft alle dingen omwille van Uw Naam geschapen. U heeft zowel voedsel als drinken gegeven voor de mens om van te genieten, opdat wij U kunnen danken. Maar ons heeft U (ook) gezegend met geestelijk voedsel en drinken en eeuwig leven door Uw Zoon.
4. Meer nog dan alles danken wij dat U Almachtig bent, U zij de glorie voor eeuwig.
5. Denk Heer aan Uw kerk, verlos haar van alle kwaad en maak haar volmaakt in Uw liefde, verzamel haar

¹⁰¹ Genesis 25:29-34; Jesaja 47:4-7; Amos 1:11; Mattheüs 9:10-13; 12:1-8; Jakobus 2:8-26

¹⁰² Psalm 36:1-4; 90:3-10; Jeremia 2:4-12; Mattheüs 24:48-50; Kolossenzen 2:8; Barnabas 4:1,2

¹⁰³ Genesis 49:5-7; Esther 3 t/m 7; Lukas 21:20-24; Hermas 100:3-5

¹⁰⁴ Leviticus 25:17, 36-46; Zacharia 11:4-17; Lukas 10:30-37; Romeinen 1:31

¹⁰⁵ Jesaja 40:17-26; 41:4-7; 46:5-11; Baruch 3:9-38; Johannes 9:40,41; Handelingen 22:22-32; I Korintiërs 1:18-24; 15:33,34; II Korintiërs 4:1-6; Efeziërs 4:17-20

¹⁰⁶ Genesis 1:26,27; Jasher 2:17-22; Jesaja 57:5-8; Jeremia 32:35; Mattheüs 18:6-11; I Timotheüs 1:9,10; Ap. Petrus 5:10-13

¹⁰⁷ Exodus 5; 22:21-24; Jeremia 17:11; Ezechiël 22:27,28; Amos 2:6,7; 8:4-8; Mattheüs 5:38-48; Handelingen 11:19; 14:21,22; 20:22,23; II Thessalonicenzen 1:3-10

¹⁰⁸ Exodus 23:6-9; Psalm 73; Jesaja 3:13-15; Jeremia 37:12-16; Ezechiël 22:29-31; Lukas 18:1-8; 21:12,13; Romeinen 1:32; Jakobus 2:6; Barnabas 4:3-6

¹⁰⁹ Mattheüs 6:9-13; Lukas 11:2-4

¹¹⁰ Mattheüs 7:6; 15:26,27; Marcus 7:27,28; Filippenzen 3:2

vanuit de vier windstreken, geheiligd voor Uw koninkrijk dat U voor haar klaargemaakt heeft. Want van U is voor eeuwig de kracht en de heerlijkheid.

6. Laat genade komen en deze wereld voorbijgaan. Hosanna voor de Zoon van David.¹¹¹ Als iemand heilig is, laat hem komen, als iemand dat niet is, laat hem berouw tonen. Maranatha, amen.¹¹²
7. Maar sta de profeten toe om zo vaak als zij dat willen de maaltijd van dankzegging te houden.

Hoofdstuk 11.

(P) Ware en valse profeten en apostelen

1. Iedereen die bij u komt en dat wat hiervoor gezegd is leert, ontvang hem.
2. Maar als de leraar zelf zich afkeert en een andere leer onderwijst om deze te ondermijnen, luister niet naar hem. Maar als hij leert om rechtvaardigheid te leren en om de Heer te kennen, ontvang hem dan als de Heer.
3. Doe aan de apostelen en de profeten wat het evangelie u hierover opdraagt.
4. Laat iedere apostel die bij u komt ontvangen worden als de Heer.¹¹²
5. Maar hij mag niet langer dan één dag blijven, of twee als het nodig is. Maar als hij drie dagen blijft, dan is hij een valse profeet.
6. Laat de apostel bij zijn vertrek niets meenemen dan brood dat genoeg is tot aan zijn volgende overnachting. Maar als hij om geld vraagt is hij een valse profeet.
7. U zult een profeet niet verleiden of in discussie gaan met wie door de Geest spreekt. *Want elke zonde zal vergeven worden, maar deze zonde zal niet vergeven worden.*¹¹³
8. Maar niet iedereen die in de geest spreekt is een profeet, maar alleen als hij zich aan de wegen van de Heer houdt. Daarom zal de valse profeet zich onderscheiden van de profeet door wat hij doet.
9. Iedere profeet die door de Geest de opdracht geeft om de tafel te dekken zal er zelf niet van eten, maar als hij dat wel doet, is hij een valse profeet.
10. Iedere profeet die de waarheid leert, als hij datgene niet ook doet, dan is hij een valse profeet.
11. Iedere profeet die wel beproefd en echt bevonden is, die zich ten dienste stelt van het geheim van de kerk in deze wereld, zal door u niet beoordeeld worden als hij anderen niet leert om te doen wat hijzelf doet, want zijn oordeel komt van God, want zo ging het ook bij de vroegere profeten.
12. Maar iedereen die in de geest zegt: 'Geef mij geld,' of iets vergelijkbaars, naar hem moet u niet luisteren. Maar als hij zegt dat u aan anderen die het nodig hebben moet geven, laat niemand hem daarvoor veroordelen.

Hoofdstuk 12.

1. Maar ontvang iedereen die in de Naam van de Heer komt en beproef hem hierna om te weten wie hij is, rechtsom of linksom zult u erachter komen.
2. Als degene die komt een reiziger is, sta hem dan

bij voor zover u dat kunt. Maar hij zal niet langer dan twee dagen bij u blijven of drie, als het echt moet.

3. Maar als hij zich als arbeider bij u wil vestigen, laat hem dan werken voor zijn eten.
4. Maar als hij geen beroep heeft, doe dan wat u goed acht. Als Christen mag hij niet nutteloos onder u leven.
5. En als hij dat niet wil, dan maakt hij misbruik van Christus. Let op dat u zich verre houdt van zulke personen.

Hoofdstuk 13.

(G) De profeten zijn uw hogepriesters, geef hen het beste, of anders aan de armen

1. Iedere ware profeet die zich in uw midden wil vestigen is zijn maaltijd waard.
2. Ook een waarachtige leraar is net als een arbeider zijn voedsel waard.
3. Daarom moet u de eerste vruchten van de wijnpers en de dorsvloer, van koeien en schapen nemen en naar de profeten brengen, want dat zijn uw hogepriesters.
4. Als u geen profeet heeft, geef het dan aan de armen.
5. Als u brood maakt, neem dan het eerste ervan en geef het weg volgens de geboden.
6. Hetzelfde geldt als u een kruik wijn of olie opent, neem het eerste deel ervan en geef het aan de profeten.
7. Ook van het geld en de kleren en al uw bezit, neem de eerste vrucht ervan zoals u het goed acht en geef het weg volgens het gebod.

Hoofdstuk 14.

(G) Breng een offer met een zuiver geweten

1. Kom samen op de dag van de Heer, breek het brood en breng dank, na uw zonden beleden te hebben, zodat uw offer zuiver zal zijn.
2. Laat niemand ruzie hebben met een vriend, blijf bij elkaar totdat zij zich verzoend hebben, dan zal uw offer niet verontreinigd worden.¹¹⁴
3. Want dit betreft hetgeen waarover door de Heer gesproken is: *'Op iedere plaats en op elk moment moet u mij een zuiver offer brengen, want ik ben een Grote Koning, zegt de Heer, en mijn Naam is heerlijk onder de volken.'*¹¹⁵

Hoofdstuk 15.

(G) Stel oudsten en diakenen aan als leraren en profeten

1. Stel daarom oudsten en diakenen voor uzelf aan, de Heer waardig, zachtmoedige mensen die niet van geld houden. Waarachtig en beproefd, want zij doen ook dienst onder u als leraren en profeten.
2. Veracht hen daarom niet, want dit zijn zij die aanzien bij u genieten, samen met de profeten en leraren.
3. Vermaan elkaar, niet met boosheid maar in vrede, zoals u het in het evangelie vindt. Maar laat niemand spreken met iemand die zijn naaste iets

¹¹¹ Andere vertalingen lezen de God van David.

¹¹² Mattheüs 10:40-42

¹¹³ Mattheüs 12:31,32; Lukas 12:10

¹¹⁴ Mattheüs 5:23-26

¹¹⁵ Maleachi 1:11

verkeerds aangedaan heeft, laat hem ook niets van u horen totdat hij berouw toont. Maar uw gebeden en giften en al uw daden laten die zo zijn als dat u ze vindt in het evangelie van onze Heer.

Hoofdstuk 16.

(G) Kom vaak samen

1. Waak over uw leven. Laat uw lampen niet uitgaan of uw riem loshangen, maar sta klaar, want u kent het uur dat onze Heer zal komen niet.¹¹⁶
2. Kom daarom vaak samen, op zoek naar de dingen die bij uw zielen passen. Want de tijd dat u geloofd heeft zal u geen winst opleveren als u in de eindtijd niet voltooid geworden bent.

(P) Wie in de laatste dagen volharden zullen onder de vloek uit gered worden

3. Want in de laatste dagen zullen valse profeten en verleiders zich vermenigvuldigd hebben. De schapen zullen in wolven veranderd zijn en liefde zal haat geworden zijn.
4. Want wanneer wetteloosheid toeneemt, dan zullen zij elkaar haten, vervolgen en verraden. Dan zal ook de verleider van de wereld als de zoon van God verschijnen. Hij zal tekenen en wonderen doen en de aarde zal in zijn handen worden overgeleverd. Hij zal zo wetteloos handelen als vanaf het begin nooit gebeurd is.
5. 'Dan zal de menselijke schepping het vuur van de beproeving binnengaan, velen zullen struikelen en verloren gaan. Maar zij die volharden in hun geloof zullen onder de vloek uit¹¹⁷ gered worden.'¹¹⁸
6. Dan zullen de waarachtige tekenen verschijnen.
  - a. 'Eerst het teken van de opening van de hemel,
  - b. dan het teken van het geluid van de bazuin.'¹¹⁹
  - c. Als derde de opstanding van de doden,¹²⁰ nog niet van iedereen, maar zoals het voorzegt is: 'De Heer zal komen, samen met al Zijn heiligen.'¹²¹ En dan zal de wereld de Heer zien komen op de wolken van de hemel.

¹¹⁶ Lukas 12:35; Mattheüs 5:16; 25:1-10

¹¹⁷ Andere vertalingen hebben 'door de vloek zelf of 'door het struikelblok zelf'

¹¹⁸ Zacharia 13:7-9; Vergelijk ook het boek Esther en het boek Judith en Numeri 22 t/m 24 vooral 24:21

¹¹⁹ Mattheüs 24:30,31; Johannes 1:51

¹²⁰ I Thessalonicenzen 4:16

¹²¹ Zacharia 14:5; I Thessalonicenzen 3:13